

CUPRINS

ȘCOALA ȘI CARTEA, DOI PRIETENI ADEVĂRAȚI

<i>Ziua când toți au șapte ani</i> , după Octav Pancu-Iași	4
<i>Luchi</i> , după Otilia Cazimir	7
<i>Cartea de piatră</i> , după Vladimir Colin	11
Recapitulare (1). <i>Cum se face o carte</i> , de Grigore Vieru	15
Recapitulare (2).	18

TOAMNA, DOAMNĂ RUGINIE

<i>Ciuboșelele Ogarului</i> , după Călin Gruia	20
<i>Cioc! Cioc! Cioc!</i> , după Emil Gârleanu	25
Recapitulare (1). <i>Piatra pițigoiiului</i> , după Tudor Arghezi	29
Recapitulare (2). <i>Curcanul judecător</i> , după Emil Gârleanu	32

FAMILIA, LEAGĂNUL COPILĂRIEI

<i>Mama</i> , după Panait Cerna	34
<i>Bunica</i> , de Ștefan Octavian Iosif	37
Recapitulare (1). <i>Bine e la noi acasă!</i> , de Emilia Căldăraru	41
Recapitulare (2). <i>Gogu Pintenogu</i> , de Cicerone Theodorescu	44

VIN SĂRBĂTORILE!

<i>Vreau să trăiesc printre stele</i> , după Victor Eftimiu	46
<i>Colindătorii</i> , de George Coșbuc	50
Recapitulare (1). <i>Primii fulgi de nea</i> , după Ion Agârbiceanu	53
Recapitulare (2). <i>La colindat</i> , după Barbu Ștefănescu Delavrancea	56

FARMECUL IERNII

<i>Iarna</i> , după Mihail Sadoveanu	58
Textul nonliterar	61
Recapitulare (1). <i>Crăiasa Zăpezii</i> , după Hans Christian Andersen	64
Recapitulare (2). <i>Iarna pe uliță</i> , de George Coșbuc	66
Recapitulare semestrială (1). <i>Cămila și girafa</i> , după Bucur Milesco	68
Recapitulare semestrială (2). <i>Povestea unui fulguleț răzleț</i> , de Maria-Ioana Vasiloiu	70

ȘCOALA ȘI CARTEA, DOI PRIETENI ADEVĂRAȚI

Ziua când toți au șapte ani

după Octav Pancu-Iași

• Înțelegerea textului •

1 Scrie autorul lecturii: _____

2 Completează cu informații din lectură:

Timpul
(când?)

Este o dimineață _____ de _____ ,
luminată de soare și de frunzele _____ ale copacilor.

Locul
(unde?)

Este prima zi de _____ .

În casa familiei _____ este agitație mare.

În mijlocul _____ stă _____ , tăcut.

Personajele
(cine?)

Toți ai casei, _____

_____, se agită, gata de _____ .

Acțiunea
(ce fac?)

Ei se _____ spre _____ . Mama își
amintește că _____ .

Familia îl _____ să treacă _____ cu
_____ în spate, îmbrăcat în _____ nouă.

Pornesc spre _____ .

Învățătura

În acea zi _____ .

3 Ce precizează tatăl? _____

4 Barează motivul neadevărat.

- Toată familia se agită: fiindcă nu mâncaseră de dimineață;
 ca să fie toți pregătiți pentru prima zi de școală;
 ca să nu întârzie.

- Viitorul școlar stă nemișcat și tace deoarece:

- el este pregătit pentru școală; observă și se amuză că toată lumea e mai agitată ca el;
- nu îi pasă de agitația din casă; așteaptă să plece împreună cu familia.

- Radu se gândește că în acea zi toți membrii familiei au șapte ani, pentru că:

- merg împreună la școală;
- trăiesc emoții mari alături de el;
- se comportă ca niște copii mici.

5

Spune-ți părerea!

a) Alege câteva însușiri ale lui Radu:

inteligent

morocănos

cuminte

neascultător

vesel

răsfățat

b) Completează explicațiile.

• Radu este inteligent pentru că le spune corect că _____

_____. Băiatul e vesel. El nu se supără că nu e băgat în seamă. Găsește amuzantă situația.

• Radu așteaptă plecarea _____ și _____ .
cu răbdare/cu nerăbdare   *gălăgios/tăcut*

Arată astfel că este un copil _____ și educat.

6

Scrie cu un singur cuvânt:

mama, tata

bunica, bunicul

7

Joacă rolul unui copil răsfățat, folosind sugestiile de mai jos.

Sugestii pentru dramatizare:

- te miști
- faci gălăgie
- ceri
- refuzi
- întrebi
- nu te descurci
- vrei atenția familiei

Joc de rol

Băiatul ia ghiozdanul și îl deschide.

Băiatul: – Nu e penarul!

Mama: – Cum, nu este? L-am pus împreună în ghiozdan. Uită-te bine!

El răstoarnă nervos ghiozdanul.

Băiatul: – Of, și penarul ăsta!

Bunica: – Hai că te ajut să pui lucrurile înapoi.

Băiatul: – Cravata asta mă strânge de gât!

Tata: – Stai, că o potrivesc eu!

• Cercetarea textului •

1

Transcrie din text:

a) câte două cuvinte conținând literele „î“, „â“:

b) câte un cuvânt conținând grupurile de litere „ce“, „ge“, „gi“, „ghi“:

2 Modifică:

a) eu trec → el _____
eu conduc → noi _____
eu merg → noi _____
eu strig → tu _____

b) **dimineață** → **dimineți**

geam → _____
școală → _____
uniformă → _____

3 Leagă cuvintele care au același sens:

invită ○
mijloc ○
se agită ○
conduc ○

○ centru
○ se mișcă
○ însoțesc
○ poftesc

4 Scrie, din text, cuvintele cu sens opus:

își amintește ≠ _____
termină ≠ _____
veche ≠ _____
înapoi ≠ _____

Clubul de lectură

Primul an de școală

de Cicerone Theodorescu

Plin, ghiozdanu-abia încape.
Cărți, caiete, o grămadă,
Școala e aici aproape.
Casa e pe-aceeași stradă.

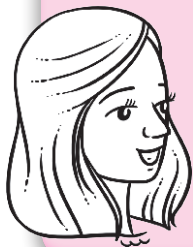
Mama, scumpa mea și buna,
Chiar când seara mă mai ceartă,
Dimineața – totdeauna –
Mă aduce pân-la poartă.

Ce mulțime mare vine
Cu ghiozdanul între umeri...
Cred și eu. E-așa de bine
Să înveți, să scrii, să numeri.

Anul ăsta, se-nțelege,
Altfel ești, în pragul toamnei.
Școlăriță ești, în lege,
Da-mi lipsești, comoara mamei!

Parcă spune: „Ce mai fată!”
Stă cu ochii umezi parcă,
Râde-apoi, un pic... Și – iată –
Parcă lacrimi o încearcă.

– Nu-i nimic. E bine. Numa
Vezi de-ascultă! Vezi de-nvață!
Coșcogea fetiță-acuma,
Ai intrat, și tu, în viață...

– Primul an, al tău, de școală...
Dragă-mi ești și tare mică!
Curtea noastră e mai goală,
Și e singur Azorică.

– Mamă! Asta-i supărare?
(Râde fata...) Ce-i adică?
Merg la școală, de, sunt mare,
Nu pot să rămân tot mică!

Luchi

după Otilia Cazimir

• Înțelegerea textului •

1 Scrie un alt titlu potrivit pentru text:

2 Bifează varianta corectă:

- a) Textul este: o povestire;
 o poezie.
- b) Întâmplarea se petrece:
(când?) înaintea orelor;
 în prima oră de școală;
(unde?) în biroul directoarei;
 în clasă.
- c) „Clopoțelul sună speriat“:
 de mulțimea copiilor;
 asemenea lui Luchi.

3 Alege explicația potrivită:

- a) Fetița nu îi răspunde învățătoarei pentru că:
 numele ei din catalog îi sună ciudat;
 se așteaptă să fie strigată ca până atunci, Luchi;
 nu vrea să râdă clasa de ea.
- b) „Luchi nu mai este nicăieri. În locul ei e o școlăriță lăriță cuminte.“ înseamnă că:
 Luchi a ieșit din clasă;
 fetița pe nume Luchi a devenit școlărița Casian Alexandra, din clasa întâi.

4 Care sunt personajele? _____

5 Cum este banca în care stă Luchi? _____. E înaltă fetița? _____

6 Completează folosind cuvinte din text:

- Fetița se _____ ca să se așeze în bancă.
- Față de larma obișnuită a copiilor, în clasă este _____.
- Când vrea să se ridice în picioare, Luchi _____ de _____, _____ . Fetița simte în jur _____ stăpânit al clasei.
- O colegă răspunde răutăcios că numele Luchi este _____.
- Școlărița își apără hotărâtă _____ și îl rostește ca în catalog.

7 Alege însușirile lui Luchi:

☐ inteligentă	☐ vorbăreată	☐ hotărâtă	☐ răutăcioasă
☐ scundă	☐ bună observatoare	☐ politicoasă	☐ alintată

8 **Spune-ți părerea!** De ce Luchi a afirmat că mama ei îi spune Casian Alexandra? Motivează.

9 **Ce ai simțit tu la prima oră din clasa întâi?**

Comunicare

Să ne cunoaștem

Joc de rol

- Eu sunt Cosmina. Cum te cheamă?
- Mă numesc Liliana. Mi se spune Lili.
- Unde stai?
- Chiar lângă școală. Dar tu?
- Eu stau aproape de parc.
- Grozav! O să ne vedem acolo. Eu merg cu rolele în parc.
- O să vezi ce câine am! Îl cheamă Bobi.

• Cercetarea textului •

1 **Unește cuvintele care au același sens ca în text:**

- speriat
- izbutește
- stăruie
- sare
- zice
- cuminte

- insistă
- intervine
- reușește
- ascultător
- temător
- spune

2 **Scrie, din text, cuvintele cu sens opus:**

domol $\neq$ repede

mă ridic $\neq$ _____

scund $\neq$ _____

mă cobor $\neq$ _____

gălăgie $\neq$ _____

neascultătoare $\neq$ _____

3 **Alcătuiește câte o propoziție cu termenii „râsul stăpânit“, „stăruie“.**

4 **Completează cuvinte înrudite cu termenul „școală“:** școlărește, a (se) școli, neșcolit,

5 **Transcrie din text câte un cuvânt care să conțină grupul „che“, grupul „chi“, litera „â“, litera „î“. Explică scrierea cu „â“ și „î“.**

6 **Scrie, din text, două cuvinte „alintate“:** _____

• Grupurile de litere „ce”, „ci”, „che”, „chi”, „ge”, „gi”, „ghe”, „ghi” •

1 Transcrie, despărțind în silabe, cuvintele: ghetuțe, ghimpe, gheață, ungher, înghețat, ghioagă, Gherghina, caraghios, unghie, ghirlandă.

2 Transformă după model:

a) **acel băiat** ..... unchiaș ..... meșter

acei băieți ....

..... chitarist ..... cercel

....

b) **acea fată** ..... casă ..... ureche

acele fete ....

..... ușă ..... ridiche

....

3 Completează liniuțele cu unul dintre grupurile de litere repetate:

_____coare pur_____l

_____tară dreptun_____

ful_____ră mo_____tă

fra_____ în_____țată

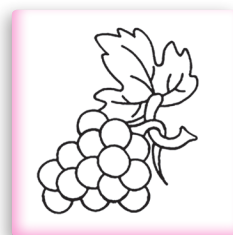
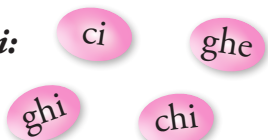
4 **CONCURS.** Cine alcătuieste cea mai lungă propoziție folosind doar cuvinte din text de 2 sau 3 silabe?

5 Scrie după dictare, apoi încercuiește cuvintele care conțin grupurile de litere învățate (ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi).

Gina are un frumos șirag de mărgele. Georgeta îi cere să îl privească. Fata nu vrea. Atunci Georgeta trage de el. Șiragul se rupe și mărgelile se împrăstie pe jos. Gina plânge. Ea se apleacă și strânge bobیțele risipite la picioarele ei. Georgeta îi cere iertare. Ea îi promite Ginei că îi va repara șiragul. Unchiul Ginei, nenea Tache, este bucuros că fetele s-au împăcat.

6 **Joe** Descoperă cuvântul! Scrie-l.

Indicii:

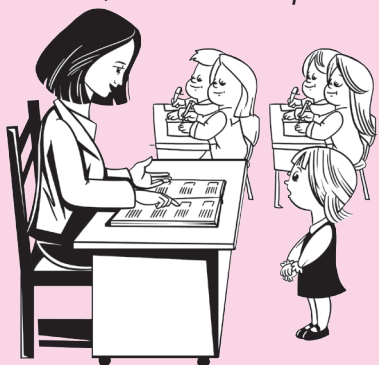

_____or_____ne

_____r_____nă

[...] Conu' Neculai mi-a adus o plumieră cu creioane colorate. Pe capac, două rândurile stacojii stau alături pe-un buchețel de nu-mă-uita. Înăuntru, cutia e căptușită cu sugătoare roșie, iar pe dos e scris cu litere de tipar, puțintel tremurate, Alexandra Casian, clasa întâia primară.

[...] Mă înroșesc până-n ochi de bucurie și nu mă pricep ce să spun.

– Ei, îți place? Mi-o fost tare frică că nu ți-a plăcea. Când m-am dus eu întâi la școală să-nvăț az-buchii, nu mi-o adus nimenea plumieră cu poză... Purtam sumăeș și opinci și mi-o aninat mămuca, Dumnezeu s-o ierte, o trăistuță vărgată pe după gât. Și-n trăistuța aceea aveam cartea, un pumn de perje și doi păpușoi coțți, să-mi ție de saț...

*

[...] – Casian Alexandra!

E numele meu. Știu. Dar nu răspund. Pe mine nu mă strigă nimeni așa. Toată lumea mă strigă Luchi...

Îmi vine-a râde. Așa-i de caraghios să te strige cineva Casian Alexandra! Ca și cum ar striga-o tata pe mama, în loc de Catia, Casian Ecaterina!

[...] Mă așez în locul meu și mă uit la mine, la fetița asta nouă pe care-o cheamă Casian Alexandra și pe care parcă n-o cunosc.

Casian Alexandra are șorț negru, de sub care nu i se mai văd genunchii, ciorapi lungi prinși cu gumă de pieptăraș și guler de pichet alb, care-o supără puțin, cum o supără și cozile împletite prea strâns, care-i trag ochii spre tâmpile ca la chinezoaice.

Minidicționar

plumieră – penar
stacojiu – roșu-aprins
sugătoare – hârtie sugativă
az-buchii – literele
sumăeș – haină țărănească
până la genunchi
a anina – a agăța
perje – prune

păpușoi – porumb
de saț – de foame
pieptăraș – un fel de vestă țărănească
gumă – (aici, popular) elastic
pichet – țesătură deasă cu model (geometric) în relief

🌸 Descrie cum arătai (îmbrăcăminte, ghiozdan) în prima zi de școală.

Cartea de piatră

după Vladimir Colin

• Înțelegerea textului •

1

Scrive titlul și numele autorului, precum și numărul de alineate.

2

Bifează însușirile textului:

▪ Textul prezintă: întâmplări;

un articol de ziar sau revistă;

o scrisoare.

▪ Textul reprezintă: o amintire;

o poveste;

un ghid turistic.

▪ Întâmplările sunt: reale;

imaginare.

▪ Textul este scris în: versuri;

proză.

3

Precizează ce element al cărții apare scris cu ajutorul slovelor pe prima pagină.

4

Pune în ordine ideile poveștii:

Zmeul a purtat băiatul pe un munte.

În Cartea Pământului, el a citit „Basmelor Omului“.

Un băiat a făcut un zmeu imens.

Din munte a ieșit o carte uriașă de piatră.

Colindând Pământul, băiatul a spus tuturor poveștile.

5

Încercuiește ideile sugerate în text:

• Cartea Pământului este legată de:

istoria planetei Pământ;

natura de pe Pământ;

viața omului pe Pământ.

• „Basmelor Omului“ exprimă ideea:

Trăind în armonie cu natura, omul păstrează învățăturile străbunilor.

Natura este o adevărată comoră pentru om.

Cartea uriașă de piatră înfățișează legătura dintre om și natură.

6

Copiază din text și descoperă însușirile cărții de piatră.
Răspunde la întrebările dintre paranteze.

- „de .....“ { (cum este?): rezistentă, durabilă
(poate fi luată?): neclintită
(cui îi aparține?): P
- „mare și .....“ { (cât de mare?): u   ă
(cât de grea?): grea cât un m

7

Ce conținea Cartea Pământului?

Spune-ți părerea! Încercuiește variantele potrivite. Motivează.

A. Basmele Omului

- se referă la un om puternic, un supererou;
- sunt legate de om, locuitor remarcabil al Pământului, dotat cu inteligență și creativitate;
- se referă la toți oamenii, la omenire, indiferent de țara în care locuiesc, de poporul din care fac parte.

B. „Omului“ este scris cu majusculă pentru că această carte:

- e legată de viața și istoria oamenilor;
- cuprinde povești despre și pentru toți oamenii;
- are învățături care trebuie urmate de toată omenirea.

8

Cine ar putea fi băiatul? Motivează. Alege dintre: **un profesor, un savant, un scriitor, un călător.**

9

Ce ar putea fi zmeul? Alege dintre variante și motivează.

Zmeul ar putea fi un mijloc rapid de transmitere a informației, a învățăturilor precum: cartea tipărită, cartea electronică, internetul, bibliotecile.

10

Desenează o copertă imaginată de tine pentru această carte.

La secretariat

Doru ajunge în fața secretariatului școlii. Ciocănește la ușă și intră.

– Bună dimineața!

– Bună, îi răspunde secretara.

– Sunt elevul Ionescu Doru, din clasa I A.

– Elevul nou?

– Da. Am venit să vă întreb dacă puteți să-mi eliberați o adeverință de elev. Părinții vor să mă înscrie la Clubul sportiv, la atletism.

– Da. Părinții fac o cerere către domnul director, precizează motivul și eliberăm adeverința. Îi aștept cu cererea.

– Mulțumesc. Bună ziua.

– La revedere, îi răspunde zâmbind secretara micului solicitant.

• Cercetarea textului •

1

Explică într-un enunț de ce „Pământului” se scrie cu majusculă.

2

Unește cuvintele cu același sens.

greoaie ○

țară ○

se prinse ○

adânc ○

se urniră ○

colindă ○

○ stat

○ străfund

○ se clintiră

○ înceată, lentă

○ călători

○ se agăță

3

Scrie cuvintele cu sens opus din text.

* greoaie ≠ sprintenă

* bază ≠ _____

* se desprinse ≠ _____

* acoperind ≠ _____

* ultima ≠ _____

* se coborî ≠ _____

4

Notează o propoziție în care „coadă” să aibă sensul de „șir de oameni care așteaptă”.

5

Observă înțelesul expresiilor. Alcătuieste un enunț cu una dintre ele.

* în lung și în lat ⇨ pretutindeni, oriunde

* pe nerăsuflăte ⇨ foarte repede, fără oprire

**XXV. Pinocchio îi promite Zânei să fie cuminte și să învețe,
pentru că s-a săturat s-o facă pe păpușa și vrea să devină un
băiat cumsecade.**

(fragment)

de Carlo Collodi

Păpușa din lemn Pinocchio o întreabă pe Zâna sa cea bună:

– [...] dar cum ai făcut să crești așa repede?

– Este un secret.

– Învață-mă și pe mine: aș vrea să cresc și eu un pic. Nu vezi? Am rămas tot înalt de-o șchioapă.

– Dar tu nu poți crește, răspuse Zâna.

– Pentru ce?

– Pentru că păpușile nu cresc niciodată. Se nasc păpuși, trăiesc păpuși și mor păpuși.

– Oh, sunt sătul să fac mereu pe păpușa! strigă Pinocchio, dându-și o palmă peste ceafă, ar fi timpul să devin și eu un om.

– Și ai să devii, dacă vei ști s-o meriți.

– Adevărat? Și ce pot să fac pentru a o merita?

– Un lucru foarte ușor: să te deprinzi să fii un băiețel cuminte.

– Adică eu nu sunt?

– Deloc! Băieții cumiți sunt ascultători, în timp ce tu...

– Iar eu nu ascult niciodată.

– Băieții cumiți prind drag de studiu și de muncă, iar tu...

– Iar eu, în schimb, fac pe leneșul și pe vagabondul tot anul...

– Copiii cumiți spun întotdeauna adevărul...

– Iar eu spun mereu minciuni.

– Băieții cumsecade merg bucuroși la școală...

– Iar mie școala îmi dă dureri de cap. Dar de azi înainte vreau să-mi schimb viața!

– Mi-o promiți?

– Promit. Vreau să devin un băiețel cumsecade și vreau să fiu mângâierea tălui meu...

[...]

– Începând de mâine, adăugă Zâna, vei începe să mergi la școală...

Pinocchio deveni ceva mai puțin vesel.

– ... apoi vei alege după placul tău un meșteșug sau o meserie.

Pinocchio deveni serios.

– Ce bombăni printre dinți? întrebă Zâna pe un ton supărat.

– Ziceam... îngână păpușa cu jumătate de glas, că de acum mi se pare târziu pentru a merge la școală...

– Nu, domnule, ține minte că, pentru a te instrui și pentru a învăța, nu este niciodată prea târziu.

– Dar eu nu vreau să învăț niciun meșteșug și nicio meserie.

– De ce?

– Pentru că a munci mi se pare a te obosi.

– Băiatul meu, zise Zâna [...], omul, ca să știi, este obligat să facă ceva pe lumea asta: să aibă o ocupație, să muncească. [...]

Aceste cuvinte îi merseră la inimă lui Pinocchio, care, ridicând cu vioiciune capul, îi spuse Zânei:

– Voi studia, voi munci, voi face tot ceea ce îmi vei spune, pentru că, la urma urmei, viața de păpușă m-a plictisit și vreau să devin un băiat cu orice preț. Mi-ai promis, nu-i așa?

– Ți-am promis și acum depinde de tine.